

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Secvnda Qvæstione. Quomodo possunt fieri bona opera?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

qua colebat, nihil habere numinis: Sed tamen postea de prouidentia obruitur mens Ciceronis dubitatione, quia ignorat promissum Dei, dubitat se & alios exaudiri, & iuuari ab eo, præsertim in amirantibus, in quibus etiam irascitur Deo deserenti. Talis est & al. Interest igitur inter Ciceronem & Ieremiam. Ieremias seruit in Reipub. sed huic operi præluet fides. Statuit Ieremias se Deo placere & exaudiri, ac seruari à Deo, etiamsi videt se ingenti mole calamitatum obrui, deleri patriam, ciues dissipari, multos manifesto beneficio diuino seruatos deficere à Deo, grassari inter se mutuis caecibus, postremo & sese mactari. Talia spectacula Ciceroni obiecta, prius miserunt eum in tenebras & infinitam dubitationem. Nec potest humana mens sine fide aliud cogitare, quam quod apud Lucazum dicitur:

Anne nihil postum est? sed fors incerta vagatur,
Fertq; refertq; vices, & habent mortalia casum.

Sed tales dubitationes vicit Ieremias, & ingenti constantia sensit se Deo placere, & hac fide perijt & expectauit bonos euentus suæ gubernationis, qui post annos septuaginta secuti sunt. De hoc interiore cultu præcipit Christus inquit, Veri adoratores adorabant Patrem in Spiritu & veritate, id est, spiritualibus & veris motibus, timore, poenitentia, fide & inuocatione, & similibus. Et hunc cultum vocat Paulus rationalem, λογικόν, videlicet, in quo mens intelligit Deum, agnoscit iram Dei, & rursus fide se sustentat, & quidem fides inuenerit filium Dei, & agnoscit nos propter Christum Mediatorem recipi à Deo. De hoc cultu interiore & Iesaias concionatur, taxans hypocritas, qui putabant cultum esse externam disciplinam & ceremonias templi. Sic igitur inquit, Hæc dicit Dominus, Ad quem respiciam? Ad afflictum & contritum spiritu, & trementem firmos meos. Ita & Psalm. 49. taxat superstitionem externorum cultuum, & flagitat interiores cultus & veram inuocationem, Inuocant me in lege tribulationis, &c. Hæc satis sit breuiter monuisse de prima questione, & de interiore cultu. Iam cum tanta sit infirmitas humana mens, tanta dubitatio, cum hæc infirma natura hominum natura sit ingenti mole calamitatum, quæri mox solet, quomodo possint præstare veros cultus.

DE SECUNDA QVÆSTIONE.

Quomodo possunt fieri bona opera?

NON indulgendum est ignauiæ humanæ, sed sæpe dixi externos motus humana diligentia, & humanis viribus utcumq; regi posse, & Deum postulare hanc diligentiam, vt scriptum est: Lex est iniustus

iniustis posita. Item: Ne contristetis Spiritum sanctum. Sed interiore obedientia non potest incoari sine agnitione Euangelij, & sine Spiritu sancto. Primum enim dilectio Dei existere non potest, nisi prius audita voce Euangelij de remissione. Mens ignara reconciliationis, aut contemnit Deum, aut fugit iratum: Ideo non potest interior dilectio, nisi prius audita voce Euangelij de reconciliatione. Exemplarissima sunt. Ut igitur dilectio oriatur, necesse est præcedere, hoc est, fiduciam misericordiae, de qua diximus. Iam & hoc videndum est, cum fide eriguntur perterrefactæ mentes, simul datur Spiritus sanctus, qui excitat novos motus in corde, congruentes legibus. Et sic dari Spiritum sanctum, clare docet Paulus Galat. 3. Ut promissionem Spiritus accipiamus per fidem, & hanc ipsam conditionem, & præcipuos effectus Spiritus sancti, dulcissimis verbis describit Zacharias cap. 12. Effundam super domum David Spiritum gratiae & precum. Vocat Spiritum gratiae, eo quod testificatur in cordibus nostris, quo Deus sit nobis propitius, cum videlicet mouet corda, ut promissioni assentiamur, & statuamus nos à Deo recipi. Deinde conagnouimus misericordiam Dei, inuocamus, diligimus, & subiectionem nos ei. Nominat igitur postea spiritum precum. Complexus est igitur præcipuos cultus, qui sunt fontes vniuersæ obedientiæ, scilicet inuocationem. Sumamus autem ex hoc dicto, & doctrinam & actionem. Mentinerimus in hoc ipso dicto nobis præcipi, ut horum cultus præstemus, ut credamus Deo, & inuocemus eum. Excitatur igitur & contristatur Spiritus sanctus, extincta fide, & conturbata renovatione per lapsus malæ conscientiae. **P**ost lapsum humani generis secuta est ingens infirmitas, & accedunt insidiæ Diaboli, qui odio Dei grassatur in genus humanum, studet augere aduersus Deum contumaciam, contumelias, blasphemias, impellit ad varia peccata imbecillum hominum naturam, incitat praua ingenia ad fingendum opiniones contra verbum Dei, dissipat Ecclesiam & regna, & uertit orbem terrarum iniustis bellis, pellit Ecclesiam ex hospitio, ut eam dissipet ac deleat. Ita primum incendit Cain luore de fratre, eaq; cædes non solum ipsum Abel, sed etiam parentes interfecisset, nisi diuinitus sustentati fuissent. Hæc exempla tristiciorum casuum in toto genere humano quotidiana sunt. Quam miserabiles exitus fuerant summorum virorum, Saul, Ionathas, Heli, Priami, Achillis, Aiæcis, Pompeij, Cesaris, & innumerabilium aliorum. Deniq; notæ sunt querelæ de inconstantiâ fortunæ, de tantis ruini. florentis fortunæ: Nescis quid serus vesper vehat. Et subito casu. quæ valere, ruunt. **Q**UANTVM igitur vniuersum genus humanum in perpetuis periculis versatur, tamen Ecclesia multo durius concutitur: Quia Diabolus vehementius eam oppugnat.

statum in Genesi dictum est, Serpens mordebit calcaneum eius, venenato morfu non exiguum vulnus infixit Dauidi, ita singulatur tanquam leo rugiens, vagabundus, & quærens quem detur. Quanta seuitia grassatus est in Ecclesiam, postquam Mahometus furor creuit annos iam nongentos? quæ ruinæ Ecclesiarum seuitæ sunt? quæ iam est regnorum species in tantis Regum dissensionibus? quid aliud cogitari potest, quam breui Turcas reliqua Europa perdituros esse? CVM igitur res ostendat, grassari Diabolum & insidiari nobis, & manifesta sit infirmitas humanæ naturæ, opponatur auxilium nobis ostensum in Euangelio.

Quodnam?

I. **POLLICETUR** filius Dei seipsum nobis affuturum esse, & depellere Diaboli seuitiam. Ideo inquit Iohannes: Ad hoc apparuit filius Dei, vt destruat opera Diaboli, peccatum, mortem, blasphemias, dissipationes, quas molitur Diabolus. Sic seruati sunt Adam & Eua in luctu, intuentes in promissionem, fide se sustentauerunt, & petierunt à Deo aliam sobolem, per quam propagaretur veritas, & cetera. Et protexit eos filius Dei aduersus Diabolum, & Spiritum insidioso erexit mœstas mentes. Sic Iacob inquit de filio Dei, Angelus qui me eripuit ex cunctis malis, benedicat pueris istis. Nam hæc propria sunt filij Dei officia, benedicere & liberare à cunctis malis, ab ira Dei, à morte æterna, & pœnis alijs, iram Dei comitantibus. Et apud Iesaiam vocatur Christus Emanuel, id est, nobiscum Deus, quod nobis assit opulator. Excubat igitur pro nobis, & depellit Diabolum.

PRAETEREA effundit Spiritum sanctum in corda inuocantium: Ideo dicitur Iohan. 14. Non relinquam vos orphanos, quod peretis in nomine meo, faciam, & ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, Spiritum veritatis, &c. Hæc auxilia reuerentiam experiemur, si aduersabimur prauis affectibus & insidijs Diaboli, & in his certaminibus inuocabimus Deum, fiducia filij Mediatoris, sicut ipse nominatim inquit: Si quid peretis in nomine meo. Oportet enim discrimen esse inter inuocationem veram, seu populi Dei, & inuocationem Iudaicam, seu Turcicam. Duo in omni inuocatione fides initio statuat, quod hunc æternum Deum esse credas & inuocanti est Pater Domini nostri Iesu Christi, pro nobis crucifixi & resurrexerit. Deinde, quod propter hunc Mediatorem vere audiantur & respondeant tuæ preces. Hæc diligenter obseruent pij: Nam hæc inuocatio præcipue facit discrimen inter Ecclesiam, & Gentes pugnantem cum Euangelio.

HÆC doctrina de secunda quæstione semper sit in conspectu, sciamus vere nobis esse adiutorem & defensorem Altissimi Dei, sicut & Paulus inquit, affuisse cum populo in deserto. Et sciamus vere dari Spiritum sanctum inuocantibus, sicut scriptum est: Misericordia, dedit dona hominibus. Sic regnat, vt dona sua, iusticiam,

vitam, consilium, gubernationem, successus & alia bona imperant. Et vt sic de auxilio Dei sentiamus, confirmemus nos testimonio Evangelij, & discutiamus tenebras humanæ mentis, quæ fingit Deum otiosum esse, non curare singulos, vt Homerus fingit Iouem quæsitum in cælo, abiisse ad conuiuium in Aethiopiâ. Hæc deliramenta significant, quales sint humanæ cogitationes de Deo, quas misericors sui vt extirpentur, & accendatur vera agnitio Dei, vere agnoscimus iram Dei, & misericordiam.

DE TERTIA QVÆSTIONE.

Quomodo placent Deo bona opera?

CONSTAT pias mentes angere & optare, vt placeat obedientia Deo. Sed in tanta infirmitate nostra vident esse mutilam, impeditam, imperfectam, contaminatam. Sicut Paulus inquit: Non quæ volo bonum, hoc facio. Quærent igitur, quomodo placeant Deo?

ALITER autem iudicant hypocritæ, aliter anxie & pauidæ mentes: Hypocritæ putant se Legi satisfacere, se iustos, id est, amicos Deo esse propter propriam dignitatem, seu Legis implevitatem, vt Phariseus Luca 18. Ac semper aliqui tales sunt, qui admittunt suas virtutes, sibi sapientiam & iusticiam prolixè tribuunt, præsertim in rebus secundis & florentibus, quas consilio suo regere se credunt, & arbitrantur se virtutum, & diligentiarum suarum fructum capere inuinitus, cum sunt res tranquillæ. Ideo & propter sapientiam ac iusticiam se cæteris anteferunt, vt Nabuchodonosor magnis rebus gestis, inquit: Hæc est illa Babylon, hoc est regnum, mea virtute constructum. Sic & Saul cogitabat, sua virtute regnum Israël constitutum esse, cum agnoscere deberet, & hanc virtutem & successus, Dei beneficia fuisse, & se non potuisse res tantas gubernare aut gerere, ac Deo in timore seruendum esse, ne ab eo desereretur. Sed factus confessor propter successus, sumit sibi licentiam grassandi in cæcitate, perterfuit Sacerdotes, &c. Hæc imago hypocritarum proponitur, ut pauci sunt tales securi, placentes sibi propter suas dotes, applaudentes propriæ sapientiæ, extenuantes doctrinam diuinam, & ex se habent ei sunt infesti, prætexentes etiam honestos titulos, quia iustitiam dimicare se de gloria Dei, de veritate, se esse constantes Ecclesiæ viues, se esse membra populi Dei, quia propugnent ordinariam potestatem, longi temporis consensum. Tales erant Pontifices, qui aduersabantur Apostolis, tales vidimus & ipsi multos his annis, VVicecomes & similes. Sed alij sunt pauidi, qui agnoscunt imbecillitatem, & ætantur cum desperatione, vt Petrus consternatus inquit, *Ecce*